

Ongin skal siga, at lítið er at gera sum prestur, tí eg var fult upptikin og hevði ikki tíð til annað. Men so bleiv eg lamin og mátti fara frá, og tá fekk eg betri stundir at skriva, sigur Axel Tórgarð. Fyri tað fær hann Heiðursgávu landsins í kvøld

Mynd: Jens K. Vang

Ein lítillátin meistari heiðraður

Hann er næstan 80 og við síni fullu fimm. Hóast illa gongdur, so er høvdið friskt og arbeidshugurin øgiligur. Hann er júst liðugur at umseta fyrstu bókina av Ringanna harra eftir J.R.R. Tolkien, men heldur ein steðg, áðrenn hann fer undir tær næstu tvær, tí hann skal umseta leikin Peer Gynt til 20-ára hátíðarhaldið hjá Grímu. Vit hava hitt Axel Tórgarð, fyrrverandi prest, sum í kvøld fær handað Heiðursgávu landsins

HEIÐURSGÁVA
Ingí Rasmussen

»Óppiborið! Eg haldi meg als ikki hava uppiborið tað.

Hevði tað ikki verið tí, at eg eri so fátækur, so hevði kastað tað aftur.«
Lítil læti, eyðmýkt og skemtingarlagið kemur beinanvegin til sjónar hjá Axel Tórgarð. Vit eru komn in á gátt hjá honum og konuni Margretu úti í Hornabø í Havn, tí Axel í kvøld, mikukvøldið 15. janúar klokkan 20, fær handað Heiðursgávu landsins í Norðurlandahúsinum.

Heiðursgávan er 75.000 krónur, og tær eru slett ikki so galnar at fáa, heldur pensjóneraði presturin, sum hevur doypt, fermt, gift og grivið ein stóran part av froyingum. Tygara útsendi er millum teirra, sum gekk til prest hjá Axel, og hóast nógv av lestrinum er farin í gloymibókina, so standa timarnir týðiligir eftir í minninum. Vit komu igjøgnum Lítlu Katekismus og væl tað, men pláss var eisini altíð fyri skemti, einari stuttligari søgu og eitt sindur av uttanumtosi frá prestinum, sum fangaði

sjálvt óstýrlicar hormon-bumbur. Í dag hevur hann meira hug at tosa um okkum báðar myndamannin, enn at tosa um seg sjálvan.
– Vælsignaður ger ikki ov nógv burtúrur, sigur Axel, tá hann við tógvi stríð spakuliga setir seg niður á stólin í hugnaligu stovuni og gevur okkum boðini at seta okkum bleytt.

Ótømandi keldur

Heiðursgáva landsins verður latin einstaklingi, felagi ella fyrítøku sum tokk og hevur viðurkenning fyri at hava framt avrik, ið hava serstakan týðning fyri føroyska list, mentan ella mentanarlív. Nevndin sigur soleiðis í sínari grundgeving fyri at geva Axel Tórgarð heiðursgávuna í ár:

»Heiðursgáva Landsins verður latin Axel Tórgarð fyri týðingar hansara av klassiskum heimsbókmentum til føroyskt mál. Axel hevur hegnisliga latið hesar

dýrgripir í ein føroyskan málbúna á ein hátt, sum í sjálvum sær kann metast sum skaldskapur. Týðingar hansara av eitt nú forn-griksku harmleikunum Antigone, Medea og Agamemnon, og fleiri av leikunum hjá Shakespeare, m.a. Julius Ceasar, Macbeth og Dreymur jóansøkunátt, eru ótømandi keldur og íblástur fyri mentanarliga og listaliga umhvørvið í Føroyum, serstakliga fyri leiklistina. Axel Tórgarð hevur latið upp ein fremmandan heim fyri froyingum og hevur við meistarliga málkynstri sínum gjørt hann heimligan og ævigan.«

– Møsn, mutlar Axel, tá eg havi lisið okkurt burtur úr grundgevingunum fyri honum. Ókkurt siga tit, leggur hann so stillisliga afturat. Jú, hann er glaður fyri heiðurin.

Glaður prestur

Axel Tórgarð fór ikki rætti-

liga at fáast við týðingar, fyrr enn aftaná hann fór frá sum prestur.

– Eg fjasaðist eitt sindur við at týða, eftir at eg varð student, men so bleiv eg prestur. Ongin skal siga, at lítið er at gera, tí eg var fult upptikin og hevði ikki tíð til annað sum prestur. Men so bleiv eg lamin og mátti fara frá, og tá fekk eg betri stundir, sigur Axel Tórgarð.
Axel var prestur í Havnar kirkju til 1989. Hann var fólksligur og væl lýddur. Sjálvum dæmði honum ógvuliga væl at vera prestur. Serliga dæmði honum at hava við fólk at gera, og hann hevði ikki ætlað at lagt frá sær, tá hann noyddist. Men sum hann mentist aftur, dagaði hugurin at skriva framaftur. Hann hevði m.a. umsett Julius Ceasar í 1942-43, men tað varð lagt til viks, tí gerningurin tók yvir.

Hugurin hevur altíð verið til klassisku bókmentirnar. Umframt tað, hann sjálvur hevur skrivað og givið út,

hevur hann síðan givið okkum meistaraverk á føroyskum, týdd beinleiðis úr grikskum, týskum, enskum, norskum, donskum og øðrum málum, sum bøkurnar upprunaliga eru skrivaðar á.

– Alt er týtt úr upprunamálunum, men sjálvandi havi eg eisini nýtt aðrar týðingar at hugt eftir. Eg haldi ikki endiliga, at tað er neyðugt at at týða úr upprunamáli, tí nógvar týðingar eru so mikið góðar, at tær saktans kunnu brúkast. Tað eru sjálvandi nógv mál, sum eg havi týtt úr, men tað hevur ikki verið nakar trupulleiki. Grikska málið lærði eg, tá eg las til prest, tí Nýggja testamenti er jú skrivað á grikskum, men tað visti seg fyri mær at vera stórur munur á tí og so klassiskum grikskum.

– Shakespeare fór eg undir, tí tað dæmði mær sjálvur. Hann kann verða ótrúliga torførur at fáast við, og onkuntið krevst, at tú sjálvur smíðar orð, fyri

BLÁBÓK

Axel Wenningsted Tórgarð

Føddur 31. mars 1923 í Tórshavn. Foreldur: H. C. W. Tórgarð, arkitektúr í Tórshavn, og Valborg f. Eide úr Nólsoy. Giftur 26/5 1958 við Margretu Danielsen úr Miðvági. Børn: Súsanna Dagmar, Jóhanna Maria og Hans Christoffur.

Útbúgving: Studentur 1941 á Studenta- og preliminarскеiði Føroya Løgtings. Fór eftir kríggið at lesa guðfrøði og tók embætisprógv í guðfrøði við Keypmannahavnar Universitet í 1954.

Størv: Prestur í Suðurstreymoyar prestagjaldi 1954-1957. Leiðari á tí nýstovnaða Útvarp Føroya 1957-1960. Sónarprestur í Norðurstreymoyar prestagjaldi 1960-1979. Prestur í Suðurstreymoyar eystara prestagjaldi 1979-1989. Farin frá fyri heilsubrek.

Skrivað: Morgunlestrar, 1987. Orðið er tær nær, 1992. Ein halgisøga, ein jólavisa og eitt ævintýr, 1993. Dagar og nøvn í álmanakkanum, 1994.

Týtt : Lewis Carroll: Lisa í Leikalandi, 1988. Sofokles: Antigone, 1988. Euripides: Medea, 1989. Apokryfisku bókurnar, 1990. J. R. R. Tolkien: Hobbin, 1990. J. H. Wessel: Kerligheit men ongur hosur, 1991. Aiskýlos: Agamemnon, 1992. J. R. R. Tolkien: Klávus bóndi á Bóli, 1993. Lewis Carroll: Eftir Snarki, 1994. Kipling: Søgurnar um Mowgli, 1997. Peter Dass: Norðurlandslúðurin, 1998. Boccaccio: Dekameron, 2. bind, 1998. Shakespeare: Dreymur jóansøkunátt, 1998. Shakespeare: Julius Ceasar, 1999. Shakespeare: Keypmaðurin í Vanesia, 2000. Shakespeare: Macbeth, 2000.

M.A. Jacobsens heiðursløn í 1990. Heiðursgávu frá grunni Christians á Brekkumørk 1994. Heiðursgávu landsins í 2003.

(Keldur: Rithøvundabókin og www.flb.fo)

Tað er bara so.

– Tað gevur lítið av sær, og tú kanst illa liva av tí, so tað er ikki orsök. Tað má bara vera áhugin, sum drivir verkið. Áhugin fyri Shakespeare fekk eg sum sagt tíðliga, síðan komu griksku harmleikirnir, og so hevur føroyska málið eisini altíð havt mín tokka, sigur Axel.

Tíden gár...

Hví hann hevur verið so iðin at týða, hevur hann ikki hugsað so nógv um.

Tað skerst ikki burtur, at hann hevur fingið nógv av skafti, síðan hann fór frá sum prestur av heilsuávim.

Bókalistin er langur, og umframt Heiðursgávuna, sum hann nú fær, hevur hann fingið M.A. Jacobsen virðislønina og Heiðursløn Christians á Brekkumørk.

Tað var also ein bilandi heilsa, sum fórði eina

rúgvu av bókmentiligum dýrgripum við sær; men hvussu livir Axel nú?

– Tað stendur við og versnar ikki. Eg eri lamin vinstumegin, men høvdið er toluliga klárt. Eg eri ikki so skjótur á fótum, men eg fylgi væl við kortini, sigur hann.

Vit takka fyri okkum og fara úr fjálgu stovuni út í illfýsna januarveðrið. Á vegnum út fáa vit eina lítla heilsu við okkum, sum Axel hevur frá Storm P.: »Tíden gár, og vi løber«, sigur hann.

Kanska er tað so, at tað ikki altið eru tvey fótfinu, sum koma longt. Tillukku Axel.

Í lötuni týðir Axel við blýanti í hond Peer Gynt eftir Ibsen, sum børn hansara í Grímu seta á pall. Tey venja, so hvørt hann týðir teimum eitt brot

Mynd: Jens K. Vang

